

saap. 31. VII. 35. M

Tarkastuksia Kokemäellä 21-22 p:nä kesäkuuta 1935.

Liitteet: 2 karttaa ja 4 valokuvaa.

1. Uhrilähde Orjapaaden luona.

Kirjeessään Suomen Muinaismuistoyhdistykselle 12 päivältä mar-
raskuuta 1934 ilmoitti rouva Lilli Saurio, että Kokemäen maamies-
koulun luona on uhrilähde, "jota ei tietävästi ole tutkittu eikä
kaivettu vaikka aivan sen läheisyydessä nyk. Maamieskoulun tontil-
ta on löydetty pakanuuden aikuisia työaseita y.m. ja m.m. poltto-
hauta noin neliömet. suuruinen ja $\frac{1}{2}$ mt vahvuinen luutuhka kuiten-
kin ilman minkäänmoisia esineitä paljastui pihamaata tasattaisa",
sekä pyysi että "asiantuntija saapuisi yllämainittua pakanuuden ai-
kaista kuivunutta uhrilähdettä tarkastamaan."

Kirjeen johdosta kävin kesäkuun 22 p:nä 1935 virkamatkallani
paikkaa tarkastamassa. Uhrilähde ei ole maamieskoulun alueella, vaan
n. kilometrin päässä siitä, luoteeseen päin, Orjapaaden kallion lä-
hellä (molemmat nimet esiintyvät Kokemäen ja Harjavallan pitäjän-
kartalla, ks. karttaliitettä N:1.).

Itse lähde ei suinkaan ollut kuivunut. Kuten valokuvista ilmenee
on se melkein kaivomainen, suurten kivilohkareiden reunustama syven-
nys, jota osittain peittää sen päällä kumollaan oleva kivi. Vettä
on runsaasti. Ammensimme siitä satakunta ämpärillistä, mutta veden
pinta aleni siitä vain 3-4 cm. Kun vettä on lähteessä ainakin 50 cm
vahvuudelta, on sen tyhjentäminen suoritettava pumppuamalla, ja vas-
ta sen jälkeen olisi lähde mahdollinen tarkastaa.

Maamieskoulun tontilla oli pihamaa jo joitakin vuosia sitten
tasotettu, ja tällöin oli tavattu rouva Saurion mainitsema poltto-
hauta, tuhkaa ja palanutta luuta. Kansallismuseon puolesta on mais-

x Kalliolta 1-3 rannion polttoa (Oh. Jehv. kertom.)

teri Kampman-Kenttämää maamieskoulua rakennettaessa kahtena vuonna, 1924 ja 1925, suorittanut paikalla kaivauksia. (Kokemäki, Astala). Jos kalmistosta joitakin rippeitä vielä olisikin jäljellä, ovat ne nähtävästi istutusten tai pihamaan alla, eivätkä siis vaarassa tuhoutua. Pääasiassa on kalmisto joka tapauksessa tutkittu.

2. Löytöpaikka Harolan kl. Hurun tl. Pajamäellä.

Harolan kl. Hurun tl. Pajamäeltä oli aikaisemmin löydetyn miekan (KM N° 9778) lisäksi talvella 1934 saatu Kansallismuseoon ^{Samasta} miekan ^{terä} ja keihäänkärki (KM N° 16020). Maisteri Cleve kävi kesällä 1934 paikkaa tarkastamassa (ks. kertomusta top. arkistossa) sitä kuitenkaan kartoittamatta, mikä nyt joutui allekirjoittaneen tehtäväksi. Kävin sitä varten Harolassa 21 p:nä kesäkuuta valokuvaten ja kartoittaen paikan. Se on nykyään peltona eikä kaivauksia siellä voinut suorittaa. Lisäyksenä maisteri Cleven kertomukseen mainittakoon, että löytöpaikkaa vastapäätä oleva saari on Linnaluoto (ei Linnasaari) nimeltään, ja sama saari, jossa prof. Appelgren-Kivalo v. 1886 on suorittanut kaivauksia (KM N° 2501:7-24).

3. Esineiden KM N° 9798 löytöpaikka.

KM N° 9798:1-3, kolmisakarainen kiviesine, taltta ja reiällinen kiviesine, ovat löytötiedon mukaan löydetty v. 1931 Kokemäen Paistilan kylän Hyytin talon vanhasta pellostä 200 m:n alueelta. Löytäjä on talollisenpoika Olavi Laaksonen. Löytötieto viittasi asuinpaikkaan, ja allekirjoittanut kävi kesäkuun 21 p:nä paikkaa tarkastamassa.

Löytötieto osottautui erheelliseksi. Itse löytäjä ei tosin ollut kotosalla, mutta hänen kotiväkensä tiesi varmuudella sanoa, että esineet oli löydetty eri paikoista: taltta ja reiällinen kiviesine Laaksosten omistaman Köönikän talon alueelta (löytökohta tarkemmin tuntematon), kolmihaarainen kiviesine taas Hossolan talon (yksinäis-tila, omistajat Artturi ja Hilja Horelli) pihamaalta. Löytäjän veli, Heikki Laaksonen, oli ollut läsnä kun esine löydettiin, ja hänen

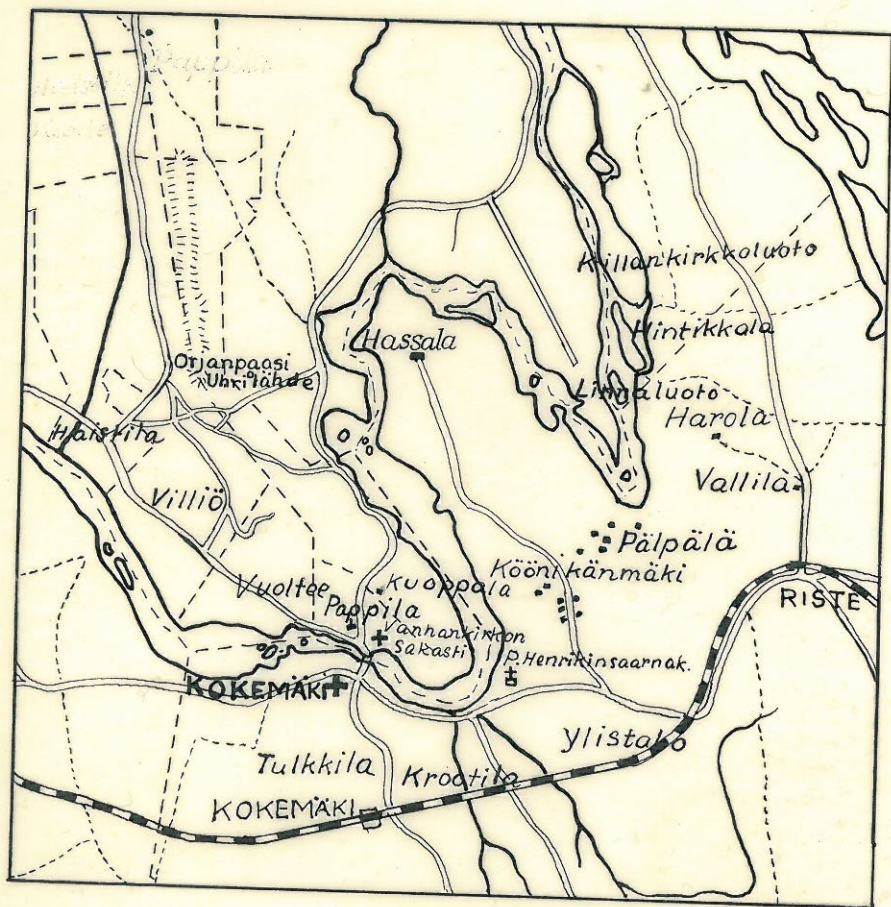
opastaminaan kävimme paikalla.

Löytö osoittautui sekundaariseksi. Pihamaan laidalla on suurehko kuoppa, jonka paikalta joskus on räjäytetty kiviä ja jota sen jälkeen on käytetty roskakuoppana. Hossolan emäntä kertoi, että siihen aikanaan m.m. oli tyhjennetty Hossolan vanhan isännän romuhuone, "johon hän oli koonnut kaikenlaista". Se oli tapahtunut n. 10 vuotta sitten, silloin kun Hossolan tila myytiin Kakkulaisten Hyydille. Mahdollisesti kuuluu löytöesine tällöin paikalle ajettuun romuun, mutta mahdotonta ei myöskään ole, että se olisi ollut myöhemmän omistajan, Hyydin isännän omaisuutta. Hyydin talon maalla on Häyhtiön kivikautinen asuinpaikka, ja niinollen ei ole mahdotonta sekään, että esine olisi Häyhtiöstä peräisin.

Helsingissä 18 p:nä joulukuuta 1935

E. Kivikoski

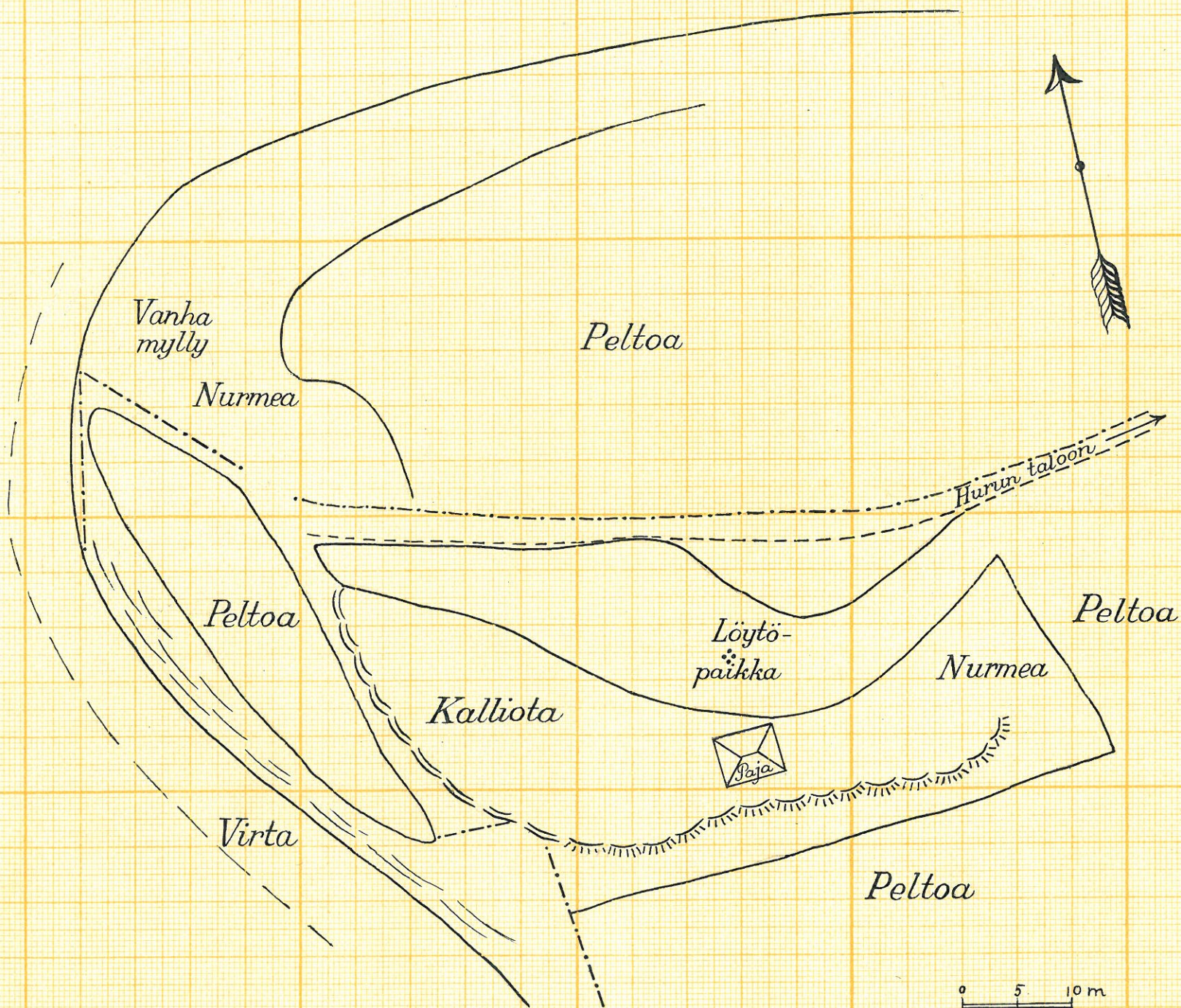

Kopioitu Kokemäen pitäjän kartasta

Kokemäki, Harolan kylä
Hurun talo, Pajamäen löytöpaikka
Ella Kivikoski 1935

Levy 10103.

Uhrilähde Ojapaaden lähellä
Kokemäellä. Lähde osittain kes-
kellä näkyvän kumollaan olevan
kivilohkareiden alla.

Levy 10104.

Sama paikka toiselta suun-
nalta. Tse lähde näkymättö-
missä kivien varjossa.

Levy 10105.

Kokemäki. Harolan kl. Hurun tl:n
Pajamäen löytöpaikka (K.M 9778, 10020)
W:stä päin. Taustalla Hurun talo.
Hurun isäntä seisoo löytöpaikalla.

Levy 10106.

Linnaluoto Kokemäenjoessa, Harolan kl:ssä valok. Hurun Pajamäeltä.